

Društvo bibliotekarjev Gorenjske

Nastanek društva se prepleta z ustanovitvijo Društva bibliotekarjev Slovenije (DBS). Na 18. občnem zboru in strokovnem posvetovanju leta 1967 je bil sprejet sklep o decentralizaciji in ustanovitvi samostojnih bibliotekarskih društev na večjih območjih Slovenije. Društvo bibliotekarjev Kranj je bilo ustanovljeno 17. aprila 1968 na ustanovnem občnem zboru v Kranju. Prvi izvoljeni predsednik je bil Miha Mohor iz Kranja.

Konec leta 1975 se je pokazala potreba po spremembi društvenih pravil in nazivu društva. Decembra 1975 je nastal osnutek novih pravil s spremembo naziva društva v Društvo bibliotekarjev Gorenjske (DBG). Ta osnutek je bil sprejet na občnem zboru društva 18. februarja 1976. Prvi predsedniški mandat DBG je v začetku leta 1977 prevzela Ljubinka Šimunac.

DBG je prostovoljno, samostojno, neprofitno združenje knjižničarskih delavcev na območju Gorenjske, ki se srečuje z namenom druženja, izmenjave izkušenj in strokovnih informacij s področja knjižničarstva. Biti član društva bibliotekarjev je za knjižničarje čast, privilegij in strokovni izziv.

Moto društva: **Delimo znanje, izmenjavajmo izkušnje, družimo se, da bomo delali lažje in boljše.**

Sedež: Gregorčičeva ul. 1, Kranj
E-naslov: dbibliotekarjev@gmail.com
FB: <https://www.facebook.com/dbgor>

Ljudske knjižnice na Gorenjskem

Na slovenskem ozemlju so se prve ljudske knjižnice razvile v 19. stoletju, ko so tudi na Gorenjskem nastale čitalnice in bralna društva, ob katerih so zrasle društvene knjižnice, ki so sčasoma prerasle v javne ljudske knjižice, predhodnice današnjih splošnih knjižnic.

Radovljica je prvo čitalnico dobila že leta 1848, bralno društvo pa 1879, Škofja Loka leta 1862, Kranj leta 1863, Jesenice leta 1885, Tržič pa leta 1889. Jeseni 1904 je bila ustanovljena prva javna ljudska knjižnica na Jesenicah. Leta 1906 je odprla vrata javna ljudska knjižnica v Radovljici.

Matična knjižnica v Kranju je skrbela za 27 ljudskih knjižnic in izposojevališč. (Gorenjski muzej)

Ljudsko knjižnico na Jesenicah je vodil Marko Hudnik, ki je prvi uvedel prosti pristop. (Arhiv Marka Hudnika)

Izposoja knjig v ljudski knjižnici v Škofji Loki okoli leta 1960 (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka)

V Kranju se je društvena knjižnica Narodne čitalnice, ki je delovala od 1863, leta 1907 preimenovala v javno ljudsko knjižnico. Podoben je bil razvoj knjižnice Narodne čitalnice v javno ljudsko knjižnico v Škofji Loki. V Tržiču je funkcijo ljudske knjižnice prevzela farna knjižnica, ustanovljena leta 1863. Po drugi svetovni vojni se je gradivo različnih predvojnih društvenih knjižnic zbralo v javnih ljudskih knjižnicah, ki so se organizirale po načelih sodobne bibliotekarske stroke.

Knjižničarka Metka Horvat je več kot 30 let skrbela za varovanje knjižničnega gradiva. (Knjižnica A. T. Linhartarja Radovljica, foto Slavko Vengar)

Občinska ljudska knjižnica se je leta 1974 preimenovala v Tržiško knjižnico. (Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič)

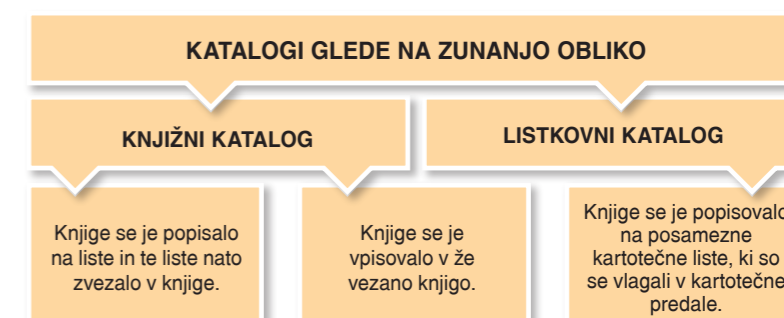
Naloge ljudskih knjižnic

Ena izmed največjih značilnosti nekdanjih ljudskih knjižnic je bila v tem, da so bile vsem dostopne brez omejitev. Imele so širok krog bralcev, zato so v svoji knjižni zalogi hranile tako leposlovne knjige kot knjige z vseh področij znanosti in umetnosti. Knjižnica je pridobila knjige z nakupom ali darilom.

Mladinski oddelek v stavbi Doma zveze borcev knjižnice v Škofji Loki (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka)

Katalogi so bili po določenih pravilih sestavljeni sezname vse knjižne zaloge z namenom bralcu omogočiti hitro in smotno uporabo gradiva.

Delovni prostori s katalogi v Knjižnici Ivana Tavčarja v Škofji Loki leta 1986 (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka)

Čitalnica v nekdanji Osrednji knjižnici Kranj (Mestna knjižnica Kranj)

Skladišče študijskega oddelka nekdanje Osrednje knjižnice Kranj (Mestna knjižnica Kranj)

Večina ljudskih knjižnic na Slovenskem je bila urejena po pultnem sistemu, katerega glavna značilnost je bila, da je bilo knjižno skladišče ločeno od bralca. Neposredni dostop do gradiva na knjižnih policah je bil omogočen v tistih knjižnicah, v katerih je bil v uporabi sistem prostega pristopa.

Izlet članov Društva bibliotekarjev Gorenjske v Tolmin leta 1981 (foto Marija Maršič)

Na fotografiji (med drugim) z leve: prof. Franc Drolc, Marta Fili, Rezka Šubic Pleničar, Dani Kunšič, Janez Bohinec, dr. Jože Urbanija; čepita Vika Konc in Joži Ahačič

Prvi »selfie« članov DBG, ki so se 27. septembra 2015 udeležili 1. DBG pohoda po literarnih poteh, pred Čopovo domačijo v Žirovnici. (Foto Maja Vunšek)

Od leve prva vrsta: Milena Enci, Maja Vunšek, dr. Melita Ambrožič, Joži Ahačič; druga vrsta, od leve: Petra Puhar Kajžar, Vitomir Pretnar, Dita Urh, dr. Maja Žumer, prof. dr. Slobodan Žumer, Aljaž Krč in Maja Lesar.

Prosti pristop nekdanjega Splošnega oddelka v Kranju (Mestna knjižnica Kranj)

Obisk potujoče knjižnice v Jelendolu v četrtek, 21. 5. 1983, med 17.30 in 18.30 (Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič, foto Mirko Kunšič)

Knjigovez v svoji delavnici v Osrednji knjižnici Kranj (osebni arhiv Marjana Puca)

Potujoče knjižnice so se razvile kot dodatek h knjižnični mreži. S knjigami naj bi oskrbovale predvsem manjše kraje, kjer zaradi težje dostopnosti in pomanjkanja sredstev ni bilo mogoče organizirati krajevne knjižnice. Skrb za organizacijo potujočih knjižnic so prevzele matične knjižnice na sedežih okrajev.

Nekatere večje ljudske knjižnice so imele v svojem sklopu tudi knjigoveznico in zaposlenega knjigoveza. Njegovo delo je zajemalo pripravo knjižnih zvezkov ali periodike za vezavo, manjša popravila platnic in knjižnega bloka ter razna druga dela, ki jih je lahko opravil v svoji delavnici.

Oprema predračunalniških knjižnic

Knjižnice so se od elitnih čitalnic preko preobrazbe v odprte ljudske knjižnice po drugi svetovni vojni spremenile v odprt, vsestranski servis za bralce. S širitvijo prostorov so med regale ali v dvoranice začele dodajati tudi druge dejavnosti, ki so ustrezale njihovem poslanstvu: prireditve, razstave in izobraževanja. Tako je v knjižničarske prostore poleg knjižnih regalov, pultov, miz in stolov prišla tudi oprema kot so stoli, table, magnetofoni, projektorji, mikrofoni in ozvočenja, sistemi za obešanje slik ipd.

Visoki pulti – knjižnica v domu Zveze Borcev Škofja Loka, med letoma 1954 in 1978 (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka)

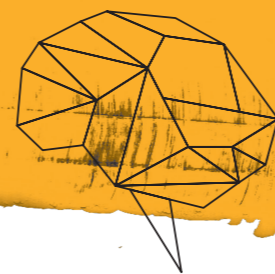
V Kranju je v prenovljenem prostoru v Delavskem domu leta 1980 pravilčno sobo poslikal akademski slikar Milan Batista. Izjemno fresko so novi najemniki po preselitvi knjižnice v stavbo Globus uničili. (Mestna knjižnica Kranj)

Generacija za generacijo: predračunalniške knjižnice na Gorenjskem

Podstrešna galerija gradu Khislstein, 13. 5.–25. 9. 2016

Izdal: Gorenjski muzej; zanj: mag. Marjana Žibert, direktorica | Avtorice zloženke: Milena Enci, Mestna knjižnica Kranj; mag. Barbara Kalan, Gorenjski muzej; Nataša Kokošinek, Občinska knjižnica Jesenice; mag. Helena Krampal Nikač, Mestna knjižnica Kranj; Petra Puhar Kejžar, Mestna knjižnica Kranj; Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek Kranj; Dita Urh, Mestna knjižnica Kranj; Maja Vunšek, Mestna knjižnica Kranj | Jezikovni pregled: Judita Babnik | Fotografije: Arhiv Marka Hudnika; arhiv Marjana Puca; Društvo bibliotekarjev Gorenjske; Gorenjski muzej; Knjižnica A. T. Linharta Radovljica; Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič; Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka; Marija Maršič; Mestna knjižnica Kranj; Mirko Kunšič; Maja Vunšek | Skeniranje: Mateja Likozar; Dita Urh | Oblikovanje: Slavica V. Okorn, univ. dipl. ing. arh. | Tisk: Jagraf, Trboje | Naklada: 400 izvodov

Gorenjski muzej
Tomšičeva ulica 42
4000 Kranj

T 04 201 39 50
E info@gorenjski-muzej.si
www.gorenjski-muzej.si

MESTNA OBČINA KRANJ

“
Kdor ustvarja,
slabo ne misli

Generacija za generacijo:
predračunalniške knjižnice
na Gorenjskem

Kranj, 2016